

ВСЕСВІТ

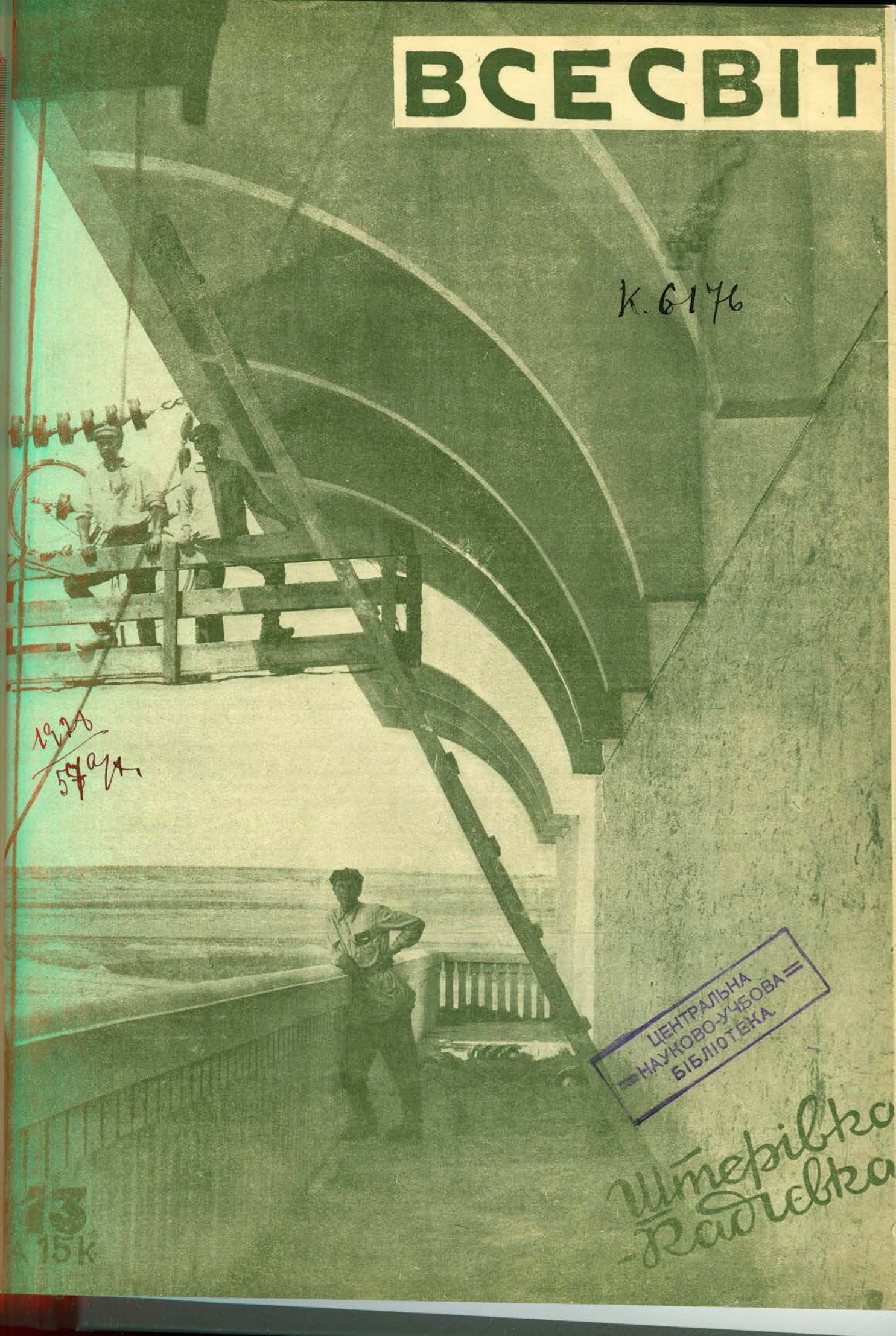
к. 6176

1928
57 а/а

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧЕБНА
БІБЛІОТЕКА

Штерівка
Радівка

13
к 15к

В = С = Е = М

ГОСУДАРСТВЕННЫМ
КООПЕРАТИВНЫМ И
ЧАСТН. ОРГАНИЗАЦ.

**Запомните, что самые ЛУЧШИЕ
и ДЕШЕВЫЕ ЗЕРКАЛА**

имеются на ввось открытой государ-
ственной зеркальной фабрике

„Красный зеркальщик“

при Харьковском Комборьбесе

Адрес: Дмитриевская 29, телефон 46-51

1-я В ХАРЬКОВЕ СПЕЦИАЛЬНАЯ
ЛАБОРАТОРИЯ

„ДИЕТИЧЕСКОЕ ПИТАНИЕ“

Натуральные, лечебные, очи-
щенные и профильтрованные

ПИВНЫЕ ДРОЖЖИ

ЕЖЕДНЕВНО СВЕЖИЕ
(жидкие и в таблетках)

Вернейшее средство от малокровия,
фурункулеза, чирей, прыщей, нарывов,
худосочия, неврастении, кишечных и др.
заболеваний. Признано лучшими про-
фессорами Ленинградск. клиник и больниц

— Стпускаются —

по рецептам и без рецепта врача.
Харьков, ул. Свердлова, (б. Екатерино-
славская) № 19. Иногородним высыл.
в таблетках не менее 12 трубок при
зататке в 2 рубля.

Сергпевская пл. (бывш. пом. перед музея)

СЕГОДНЯ и ЕЖЕДНЕВНО

с 10 часов утра до 11 часов вечера и

ОТКРЫТА НАУЧНО-ПОКАЗАТЕЛЬНАЯ ПЕРЕДВИЖНАЯ ЗООВЫСТАВКА „ЖИВЫХ ЗВЕРЕЙ“

Гамбургского Зоологического Сада.

Масса животных, птиц, Слон, Зебра, Ламма, Лев, Леопард, Пеликан, белый
полярный медведь, Губач, Гиммалайский медведь, Чорт, Малайский медведь, Туканы,
Персееды, I око, Кенгуру, Дикообразы, Еноты, Рокоседы, Казуар, Страус, Олень, Крокодилы, Аليгаторы, Змеи, Удавы, Бра-
зилские фазаны, Пекари, Паки, Агуты, Каибары—Водяная Свинья, Американ. Сип, Кузвуды, Броненосцы, Лемуры, Маки.
Масса обезьян. разн. пор. Множество попугаев. А так-же масса зверей и птиц Европы, Америки, Азии, Африки и Австралии.

Экскурсии допускаются по отношению экскурсбюро при Наробразе (Университетская Горка).

На самое короткое время в гор. Харькове.

КОРМЛЕНИЕ ЗВЕРЕЙ АККУРАТНО В 8 ЧАСОВ ВЕЧЕРА

Ответственный руководитель А. Г. ИВАНОВ.

ВНИМАНИЮ

ДОМАШНИХ ХОЗЯЕК, ЛЕЧЕБНЫХ и ПРАЧЕШНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ!!!

Выпускаемый гострестом Харгоскомбинат

СТИРАЛЬНЫЙ МЫЛЬНЫЙ ЩЕЛОК „ЭКОНОМИЯ“

(6. УКРАИНКА)

содержащий обильное количество жиров

ЦЕЛИКОМ ЗАМЕНЯЕТ МЫЛО и ЩЕЛОК, сохраняет белье и придает ему исклю-
чительную белизну при незначительной затрате труда и времени. Для удобства лечеб-
ных заведений, прачешных и яслей гтрестом выпущен указанный мыльный щелок
в 4 кил. пачках по 30 коп. за килограмм.

Высокое качество настоящего мыльного щелока подтверждено многочисленными
анализами институтств им. Карпова в Москве прикладной химии и товариспытательной
станции Харьковского Технологического Института.

При точном соблюдении способа стирки указанного на

:: :: коробках получите исключительный эффект :: ::
ХАРГОСХИМКОМБНАТ.

Цена
спяжкена
400 грамми 17 коп.

ТРЕБУЙТЕ
ВО ВСЕХ МАГАЗИНАХ
ЦРК и ТПО

Остерегайтесь
подделок!

Цена
спяжкена
250 грамми 11 коп.

ТРЕБУЙТЕ
ВО ВСЕХ
МАГАЗИНАХ
НАХ САНИТАРИИ и ГИГИЕНЫ

Обращайте внима-
ние на этикетку
марку!

№ 13
10 березня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ДО 30-РІЧЧЯ ПАРТІЇ

Ленінський актив.

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА.

ГЕНІЯЛЬНИЙ ХЛОПЕЦЬ

Гумореска Леоніда Чернова

До вокзалу великого південного міста підлетів поїзд.

З останнього зеленого вагона вилізла чудна незграбна постать і, безтурботно пошвитуючи, повільно попхалася до центру міста.

Чудна постать в англійському пальті, в кишені якого привабливо шелестіли три червінці, — була ніким іншим, як поетом Миколою Струком.

Метою його приїзду до незнайомого міста було, за його власними словами, дослідження новонайдені країни і вивчення вдачі та звичаїв тубільців.

В кабінеті редактора однієї з газет він застав самого редактора за звичайним редакторським заняттям: редактор з усієї сили розпикав молодого, недосвідченого в газетних штуковинах секретаря.

— У нас все занято! — гаркнув редактор, помітивши Струка. Постійної роботи нема.

— Чекайте, — встрияв недосвідчений секретар. — Наш передовик Ількін перевантажений трьома посадами. Можливо, що...

Фото Ратау

Працюємо усі. Фотоєюд „Рабіс“

— Нічого не можливо! — суворо перебив редактор. — Ількін мав двох жінок і п'ять душ дітей. Але... — виразно звернувся редактор до Струка: — ви можете писати статті.

— Надрукуєте?

— В залежності від якості. Бувайте.

Редактор другої газети ласкаво сказав:

— У нас штат переповнений. Але ви можете...

— Писати статті? — гречно запитав Струка. — Так? А у вашому завробвідділі шість душ дітей, чи неправда?

— Звідки ви знаєте?

— Так. Досвід. До побачання.

— Всього кращого. Приносьте рукопис. В залежності від якості...

За 10 хвилин Струк без докладу влетів до кабінету редактора третьої газети, впав у фотель і швидко проворив:

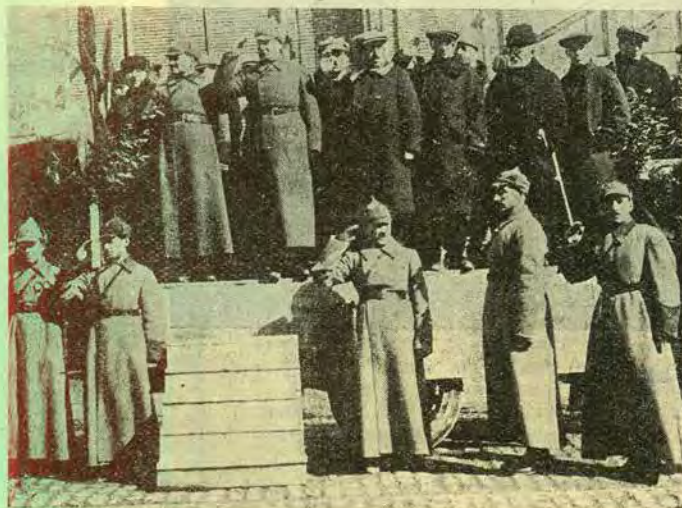
— У вас постійної роботи нема, у завлітвідділі — сім душ дітей, але я можу писати статті, чи не так? До побачення...

Днями занесу рукопис. Знаю-знаю: в залежності від якості...

В кишені поетовій шелестіли два червінці, а на дворі стаяли теплі дні золотої соняшної осені. Ці обставини були причиною того, що писання статей здалося Струкові ділом

Радоаматори на селі. Кубань, ст. М. Курган

7 річниця Радянської Грузії: На фото, ліворуч — т.т. Левандовський — командарм і Еліава — голова раднаркома, п'ятий — Міха Цхакая — голова Закавказької ЦВК'а

Селянська позика на Кубані — Великим успіхом користувалися селянська позика у червоноармійців перемінного складу територіального війська

уже спішним. Надряпавши заголовок і дуже від голоднівши, він побіг до ресторану.

На дорозі, прислухаючись до бурчання порожнього шлунку, він постановив, що по обіді пора взятися до роботи.

Однак, після першої страви він неясно відчув, щоби їсти, власне кажучи, нема чого. Після жареного м'яса його творчий запал випарився, як крапля води, здала на гарячу плиту.

Поет похався на бульвар і, розсівшись на лаві, до вечора посміхався ласкавому сонцю і блакитному небу.

На ранок він прокинвся від чуття легкості в шлунку. Сидючи за столом, написав 18 рядків і полетів до редакції, твердо постановивши — після сніданку дописати ще 482 рядки. Але після гарячих пиріжків і кави — зовсім відчув потяг обдивитись вітрини, і не втримався від спокуси...

Наприкінці тижня були готові дві статті. Редактори в дари попросили завітати за два тижні і негайно принести статті в кошики з гримасами жаху й огидливості.

Поет тинявся по соняшних вулицях, посміхався, випадково обідав і дивився на море. В перервах між виконанням своїх професійних обов'язків він складав візити до редакції. Він приносив їм свої нечувано бездарні вірші, зроблені між сніданком та обідом, коли шлунку було напівпорожній. Редактори скаженіли при одній згадці про поета, прохали його завітати через два-три роки, бо редакційні столи були вкриті непринятими рукописами поета.

А автор шелестів останнім півчервінцем, обідав, тинявся по золотих бульварах, роздумував про подорож до Дніпра і весь ростоплювався в ласкавому сонцю...

Упав сніг. Нахмурилось і посіріло небо. Півчервінець згорів, як люстро, що його пустили з поверху на вулицю.

Шклянка вина і жарена качка здавалися Струкові ніщою мірою земних бажань. Тремтячи від холоду і згадуючи «Научными Записками Варшавского Университета», він взявся за статтю.

На другий день три редакції одночасно одержали рукописи. Три редактори в своїх кабінетах у різних містах майже одночасно підстрибували від задоволення в своїх шкіряних фотелях.

— Та це ж геній! Ви тільки послухайте, яке вміння підійти до справи, скопити суті! Тільки от прізвища нема. Розшукати автора! Розшукати за всяку ціну!

Статті було надруковано. В «Поштовій скринці» стояло:

— Автора статті «Про вплив шостивершкової оранки на розвиток буряків» прохавмо завітати до редакції.

Помітивши в загальній кімнаті обдрану постать поета, редактор нахмурився, пробурчав:

— Не підійшло. Зайдіть через три роки...

Поет спробував утекти.

Струк сунув до редакторського носу відповідь у поштовій скринці:

— А це що?

— Це не до вас. Це до того геніяльного товариша, що...

Поет показав пальцем на свій живіт:

— Я. Це я. Розумієте?

Редактор присів, побіг до бухгалтера і блискавично надрукував «27 карбованців». Давши урочисту обіднюку «приготувати післязавтра фундаментальну статтю», Струк зник.

Творчий запал Струка проловжувався до свинячих відбивів доброї шклянці пива в першорядному ресторані. Далі йому здалося, що нова п'єса в Театрі Примітивних Конструктивізмів більше гармонізує з його настроєм, ніж вивірений смак до Норвегії.

Одержавши другого тижня розкуйовджену статтю, редактор соромливо почував ніс і наказав сторожеві гнати в ший

Білоруські письменники в Харкові. Стоять: Цішка Гартні й Янка Купала. Сидять Міхась Чарот, Міхась Зарецький і Якуб Колас. Недавно до Харкова приїждила група білоруських пролетарських письменників. Літературні організації України радо вітали дорогих гостей, представників братньої білоруської літератури. В будинку ім. В. Блакитного товаришам по перу влаштовано було теплу зустріч, де гості ознайомили українську суспільність з досягненнями білоруської радянської літератури. Товариші білоруські письменники побули в Харкові щось біля тижня і за цей час ознайомилися з літературною ситуацією на Україні та влаштували кілька літературних виступів, зокрема в Шевченківський день в театрі 6. Мусурі. Цими днями вони виїхали до Мінська, запровавши українських письменників одати візиту до Білорусі

цього голодранця, якщо він матиме нахабство з'явитися за гонораром.

Ще через тиждень три редакції послідовно викинули давно не голеного товариша надзвичайно голодного вигляду. Струк прибіг додому і, тижко зітхуючи від нестерпучої порожнечі в шлунку, рвучко вхопився за перо.

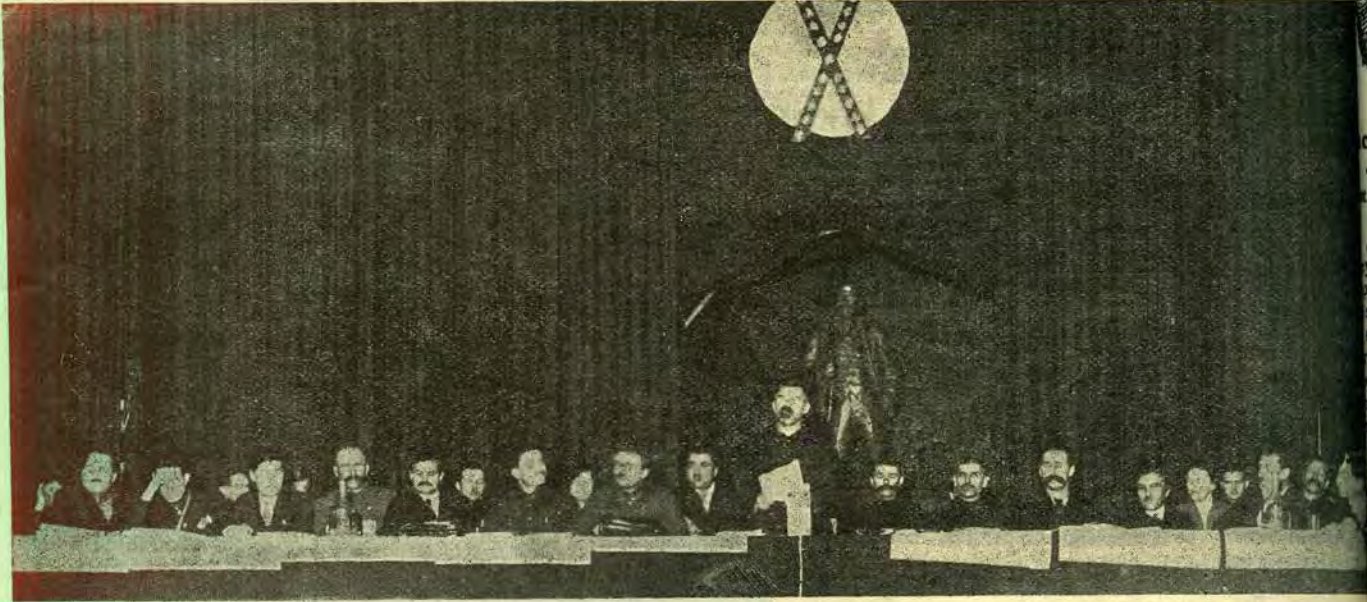
— Перспективи розвитку металургійної промисловості в наступному році...— надряпав він задубилою від холоду рукою.

Статтю було вміщено у недільному числі газети, і вона звернула на себе увагу центра. Редактор провінційальної газети дістав від центрального органа товариського листа з проханням переговорити з автором статті про умови його співробітництва в столичній газеті.

— Геніяльний хлопець!— писав у відповідь провінційальний редактор.— Я перебалакаю з ним і він приїде до вас. Тільки заздалегідь пишу вам спосіб уживання цієї людини: *тримайте його напівголодним, платіть гроші невеликими порціями, аби він тільки не подох в голоду. В противнім разі—на третій день ви виженете його за бездарність...*

Власне кажучи, на цьому можна було б і закінчити оповідання.

Авторові лишається тільки додати, що коли б перед ним стояло зараз блюдо з жареною качкою зі сливовою підлевою,— світ ніколи не побачив би цього оповідання з твєї простої причини, що його ніколи не було б написано.

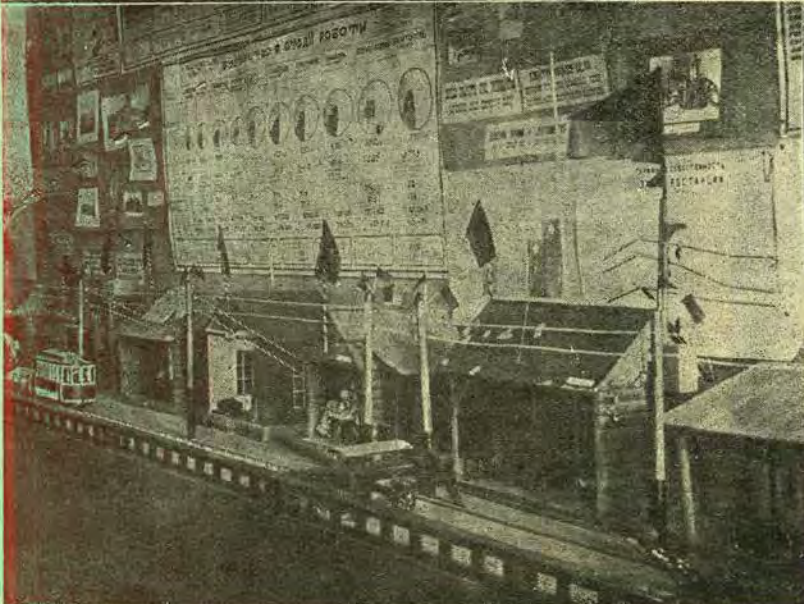

16-го березня відкрилася III-я Сесія ВУЦВК. Григорій Іванович Петровський відкриває роботу Сесії

Виставка досягнень

Заходами Наркоматів і центральних установ влаштовано виставку досягнень Радвлади на Україні. Виставка характеризує всі галузі господарського й культурного будівництва на Україні. На наших малюнках подається модель електрофікованого українського хутора і виробництво різних галузей промисловости й сільського господарства

Шарукань

Заснування Харкова народження загублено

...И мы великий царь, жалея, что они, все православныя крестьяне вѣры греческаго закона, для ихъ отъ Поляковъ во зли в смертномъ посѣченіи, ми ихъ принять подь свою и велели устроить ихъ на вѣвѣ...
...какъ писалъ царъ Олексій Михайловичъ у 1641 році про гетьмана Остряницю, що прийшов у 1638 році зі своєю дружиною —

Центр міста за 40-х років минулого віку

„Из литовскія стороны в наше Московское государство. Пришель Остряница, для того, что польскіе и литовскіе люди ихъ крестьянскую вѣру нарушили и церкви Божіи разоряють ихъ побиваютъ и женъ ихъ и дѣтей забирая хоромы пожигаютъ, и сосцы у жен ихъ рзали, и дворы ихъ и всякое строеніе разорили и пограбили“...
Поселилися „Страдальцы уни“ Остряница з дружиною, Чугуєві.

Очевидячки, з цього моменту стали стікати поселенці до цього місця, де опісля заснувався Харків, охороняючи спокій Московської держави від наскків татар.

І все ж не Харкову належить першенство в цій ролі. У 1589 році Борис Годунов наказав збудувати на правому бе-

резі Оскола, в 50 верстах на південь від Чугуєва місто „в свое имя“ — Цареборисів, для охорони держави з кримського боку.

Для цієї мети було відряджено окольничих — Богдана Бельського і Семена Алферова — „со многими ратными людьми, дѣтми боярскими, стрѣльцами и козаками“.

Всім їм наказано було лишитися в новому місті.

Спірна дата заснування Харкова, спірне і його походження. В 1111 році в місцевостях, де лягло нове місто, було половецьке городище Шарукань, зруйноване руськими князями.

Чи від Шаруканя дістало назву місто, перекутивши половецьке слово, чи від Харька, мітичного героя, чи від першого осадчого Івана Карача?

Претендентів на цю високу честь багато. Навіть Квітко-Оснотиненко намагався зв'язати заснування Харкова зі своїм родом.

Давні мешканці передавали з роду в рід байки, перекутуючи фактичні відомості, приписуючи найменування міста тому чи іншому героєві.

В цій захопленні особами спліталися всякі вигадки і зникла дата заснування міста.

А тим часом задовго до заснування міста і приходу на світ його „фундаторів“ спокійно текла собі річка Харків, не багата і не многоводна, та все ж не дуже схожа на те, що тепер під цією ж назвою має собі місце в спискові річок.

Оця сама річечка, здається, і топить усіх фамільних і легендарних фундаторів неспокойного буйного міста, що не пам'ятає свого походження.

В „Книге большого чертежа“, виданій у 1627 році для московських царів, вперше згадано річки Харків і Лопань. Там же відзначається, що лівий бік Донця звався Ногайським, а правий — Кримським.

День народження Харкова — забуто. Про нього можна лише здогадуватись. Та й то не про день, а про рік, що запутався між 1650 — 1656 роками.

Перед заселенням Слобідської України, а значить і Харкова, відбулися яскраві історичні події.

Там, де в 17 віці виникла Слобідська Україна, до 13 віку були князівства Переяславське і Чернігівське. В половині 13 віку татари сплюндрували цю країну. Мешканці повтікали за Дніпро, під охорону могутніх Володимиро-Галицьких князів.

„Ще в XIV віці вся ця країна звалася Ординською або Ногайською. По завоюванні литовцями й поляками Червоної Русі і Київського князівства, Харківська губернія складала частину так званої України, куди заслали злочинців“.

Це з „Военно-статистического обозрениа Харьковской губернии“

і там же:

„Утиски і гнобительство польської шляхти сприяли переселенню малоросіян на руську Україну, і, таким чином, склалася прикордонна збройна смуга проти поляків“...

Все це відноситься до кінця 16 віку.

Харько — легендарний фундатор Харкова

Миколаївський та торговий майдан за 50-х років минулого віку

Слобідська Україна повернулася на степ. По ній мандрували татари, вона була пунктом, звідки роблено наскоки на руські кордони.

Так тривало до кінця 16 віку.

„З появою взуттів — пише єп. Філарет — у Польсько-Литовському королівстві, утиски православних підданих Польщі вросли; унія — справа тих же взуттів, потягла за собою страждання для православія польсько-литовського. За незгоду на зраду святої прародительської віри, руських позбавляли прав і переваг громадянських, мучили в судах, палили житла їхні, віддавали церкви їхні на відкуп євреям.

„Безневинно гнані, рятуючи життя й віру, почали переходити під владу православного московського царя спочатку поодинокі і родинами, а потім цлими масами, сотнями родин.

„Так звірство дикунів — татар сплюндрувало Україну, а насильство взуттів та магнатів польських ступнево населило Україну християнами“...

Загалом на думку оборонця віри християнської — не було б щастя, так нещастя допомогло.

Для єп. Філарета важливим в момент чисто релігійний, для департаменту ж генерального штабу, що склав „Военно-статистическое обозрѣніе“ — має значіння точний облік малоросіян, що переселилися на руську Україну, „Цар Михайло Федорович мав 17.000 чол. у слободських полках“.

Та як би там ні було, лишається безперечним, що ледве утворення нового міст набрало значних розмірів, Московська держава включила його в свою систему управління.

І ось тут і можна шукати втраченого року народження Харкова.

Чугуїв виріс раніше від Харкова. Побудоване Харківське городище, певна річ, перебувало в сфері його „впливу“ і „охоронництва“.

Опікаючи харківських та хорошівських „черкас“, чугуївський воевода мав на увазі і державні цілі: Харків розлігся на шляху, улюбленому татарами для наскоків. Харків ставав аванпостом, зірким оком і підпорою в першу чергу

Чугуїву. За допомогою Чугуїва „черкаси“ в 1656 році збудували фортецю, а 28 лютого того ж року московський уряд урядом призначив для Хорошева й Харкова воеводу Селіфонтова. Головним завданням Селіфонтова було збудувати міську фортецю.

Однак, вільні люде „черкаси“ не ду- прислухалися до наказів свого воеводи.

Споруджувати фортечні вали у них було ні часу, ні охоти. Треба було будувати двори, обслуговувати ниви і взагалі в першу чергу подбати про своє існування.

Адже воевода Селіфонтов не дуже легко завдання задав „черкасам“. Він наказав кожному поселенцеві приставити певну кількість конод, обстругати їх і потім вбити в землі колі смуги, що визначала майбутню фортецю, але так, щоб кожна колода щільно прилягала одна до другої.

„Черкаси“ обіцяли все це проробити той час, коли впораються зі своїми господарськими справами.

Чи виконали свою обіцянку „черкаси“? На це питання, мабуть, не знайти позитивної відповіді в тих матеріялах, що збереглися.

У харківських „черкас“ було, очевидно, дуже багато своїх турбот і інтересів, і

не дуже збігалися зі стратегічними планами московських урядовителів.

Зі скарги воеводи Офросимова, що змінив невдалого Селіфонтова, на харківських „черкас“ у 1658 році можна вияснити справжню ситуацію. Скарга ця дуже характерна. Вона змальовує образ „черкас“, люде вільних, незвиклих до залежності.

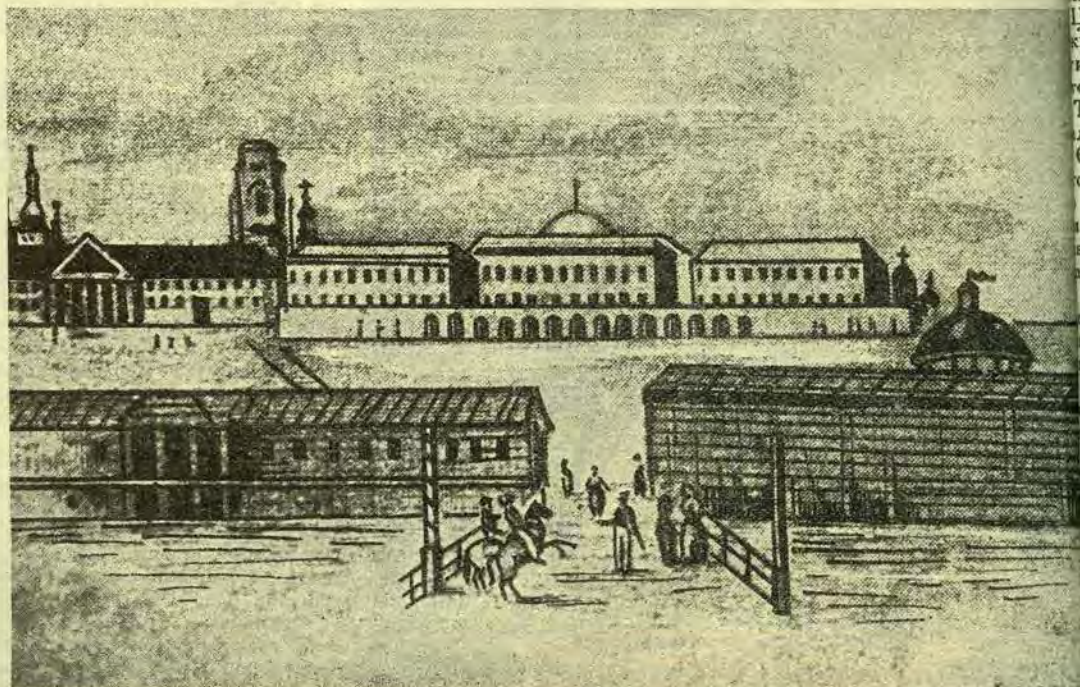
Іх гнобила польсько-литовська унія, їм завдавало неприємностей польське дворянство, вони знімалися з насиджених місць і йшли в простори степів.

У вільних степах їх наздоганяла держава Московська — вони ухилялися від її нагніту і обурювали свою незалежність, правда, не завжди тонко дипломатичним способом, але незмінно, поки вистачало сил.

Ось ця скарга:

„... По твоему государеву, цареву и великого князя Алексея Михайловича всея Великия и Малыя и Бѣлыя Рѣссии самодержца указу велѣно мнѣ холопу твоему быть на твоей государеве службѣ в новом Харьковском городе“...

„И в Харьковском государь нѣт ни одного человека тех черкас, которые бы тебѣ великому государю крест цѣловали, во

Центр міста — Лопанський міст, за 30-х років минулого віку

сбород мужики деревенские, а мнѣ государь, холопу харьковских черкас проволотъ ко кресту не по чему, приводной записи в Харьковском нѣг и о том вели государь указ учинить"...

черкасы, государь, люди самовольные ни в чем твоего слова указу не слушаютъ"...

ким чином, крім цікавості наведеного тексту, рівняючи діяльністю чугуївського вояди Селіфонтова, можна би приблизно вгадати рік заснування Харкова.

1656 році „черкаси“ в же збудували фортецю. При цім вільно припустити, що самий процес будування не був „Черкаси“, як це видно зі скарги воеводи Офросімова, малися споруджувати міську фортецю за загальним мотком зразком, не зважаючи ні на які спонукання й на-

м більше не мав особливих підстав припускати, що темп був інтенсивним при самостійному побудуванні фортеці вському городищі.

ким чином, коли дати „черкасам“ для спорудження фортеці рік, то ми вже до певної міри реально знайдемо заснування міста—

к.
тим більше ймо-
що в 1658 році
ртов був уже дру-
ведодою.

рім того, існують
ки й точніші. Той
ліфонтов скаржив-
накази на те, що
„черкаси“ в 1654 році
шли з харківського
ща шлях на Тор-
нський) і їздили
до сілб.

авмо також безпе-
відомості про те,
чолі перших по-
діє на харківськ
міщій був якийсь
ий Іван Каркач.
його припадає
1654 рік.

а й крім того в
ому зібранні зако-
ном 1. № 175), в
від 23 березня 1656

Харків зветься но-
містом, що будеться. Указ цей—єдиний офіційний до-
кт, де згадується Харків.

Що до будування міста, а не городища, то зведення
них мурів зв'язано вже з іменем чугуївського воеводи, а
ичне закінчення будівельних ідей—з іменем воеводи Селі-
ова.

Так виникло місто і не можна не визнати, що розвиватися
до воно досить швидко.

Єпископ Філарет наводить уривок з опису 1662 року. До
о часу укріплення харківської фортеці складалася з „дубо-
острога з обламами“ (бруствери по груди стрільця) з тов-
і з запасними таранами; рову у два сажні завширшки
вишки; по стінах 10 веж; 10 гармат залізних і 1 мідна, 402
8 свиней (окрема міра) олива. 8 бочок пороху.

Приходні, що заснували нове місто, кінцею кінцем, стали
серйозно ставитись до охорони сво х жител, а також і
овської держави від татарських наскоків. А наскоки ці не
нилися аж до 1720 року.

З історії Хорошівського жіночого монастиря, що в кількох
тах від Харкова, ми дізнаємося, що татари не раз відві-
ли черниць і завдавали їм значних неприємностей. В уся-
разі був момент, коли черниці прохали перевести їх до
жського ноловічого монастиря під охорону більш обороно-
вої братії.

Маючи дуже важливе територіально-стратегічне положення
Харків швидко обернувся в полкове козацьке місто і зберігав за
собою це бойове звання протягом цілого віку.

„Черкаси“ довгий час утримували в силі автономність у
в-утрішньому управлінні. В 1655 році у них був свій отаман
Кривошлик.

Харків тісно зв'язаний з іменем кошового отамана запорі-
зьких козаків, славетним Іваном Сірком.

Є думка, що один час Сірко був навіть харківським пол-
ковником.

Умер Сірко в 1680 році. Гроза і жах турків—Сірко був
страхотям для них і після смерті. Запоріжці ховали від тур-
ків смерть отамана і возили з собою його труп, вірячи в магі-
чну силу його... В „Историческом Вестнике“ за 1780 рік № 1 від-
значається, що завідателя харківських „черкас“ Івана Сірка
обрано в 1657 році на кошового отамана Січі Запорізької.
В цім же році 15 серпня умер Богдан Хмельницький і тоді ж
почалися заколоти, що захопили й Харків.

Невгамовні „черкаси“ брали участь у повстаннях Вигов-
ського і Брюховецького.

В 1669 р. в Харкові
вбито першого харків-
ського полковника Фе-
дора Ріпку і заколото
вилами сотника Федо-
рова. Полковника Ріпку
змінив Григорій Захар-
жевський, відомий під
іменем Донця.

Прізвище це він
здобув за успішну бо-
ротьбу з ногаями, що
зруйнували в 1679 році
Чугуїв і підійшли до
Харкова. В 1687 році
харківський полк зробив
під начальством Кон-
стантина Донця перший
Кримський похід.

В 1693 році султан
Нуррадін з 15.000 вій-
ська вдерся в слобідські
полки, прямуючи на
Харківський полк. Під
Мерефею Федір Донець
розбив татар і примусив
їх тікати.

В 1697 році харків-
ський полк удруге був у
Кримському поході. Іван Донець
розбив татар і примусив
їх тікати неоглядки.

Останній наскі татар історична хроніка помічає у 1737 р.
(Цареворисів, Ізюмського повіту). Попередня й остання дати да-
леко не свідчать про те, що у слобідських полках були спо-
кій й тиша.

Татари та запоріжці або, як звали їх—харцизи — частенько
налітали на слободи й нищили їх.

На цих подіях, так би мовити закінчується доба бухраливого
життя нового (тепер вже старовинного) міста. У дальшому
Харків розгортається, захоплюючи околиці й стає поступово
значним торговельним і адміністративним центром.

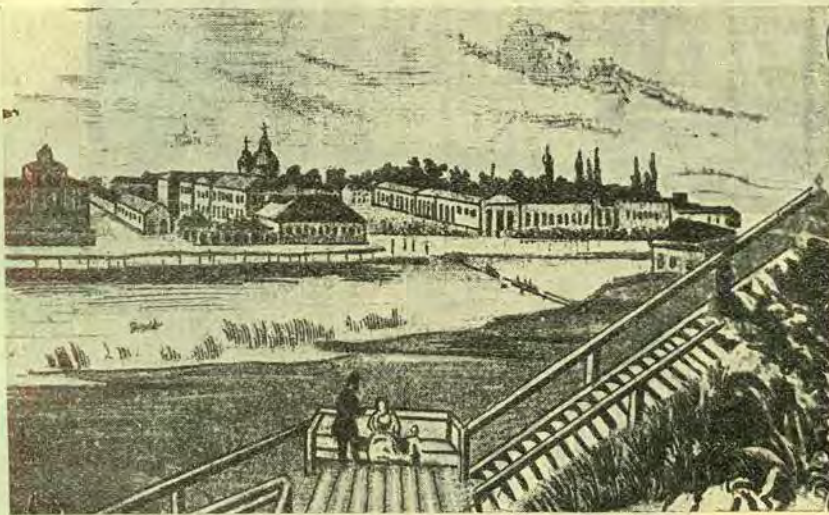
До цього ще треба зазначити, що до вживаного в цьому
нарисі слова місто. Його треба розуміти далеко не так, як
воно уявляється в наші дні.

В ті далекі часи, турботне становище краю, що його раз-
у-раз одвідували різні вороги, вимагало від населення робити
всілякі заходи до оборони. Тому мало не кожне село було
тоді „городом“, тобто місцем, що оточувалося рівчаком та де-
рев'яним муром з вежами та воротами.

Поза ними вже й будувалися дома, що в свою чергу знова
оточувалися вівчачими та мурами. В деяких випадках таке ото-
чення провадилося тричі.

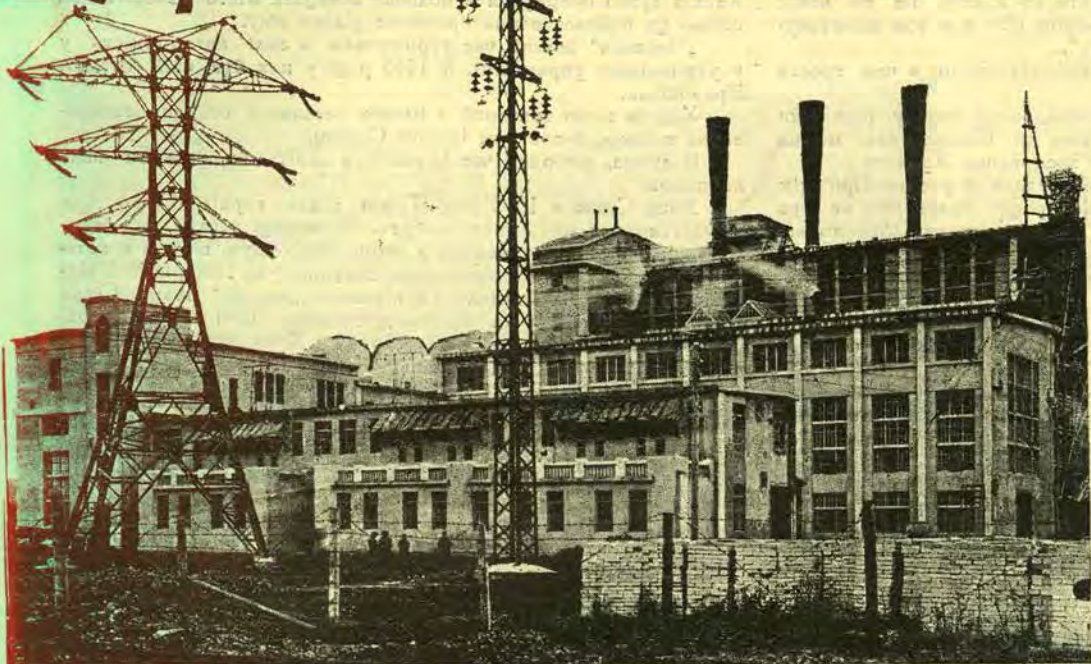
Оце й було тоді містом.

В. Іволгін

Університетська горка. Початок 19 віку

Штерівка Радієвка

Загальний вигляд районної Штерівської станції

ЗАЛІЗНИЦЕЮ до Крендачівки, далі до Ново-Павлівки—кіньми або службовим паротягом-кукушкою—і несподівано розгортається перед очима будівництво Штерівської електричної станції, що простяглася в яру.

Серед уламків скель, що немов раптово, в один з напружених моментів катаклізму завмерли в хаосі, простяглася вгору залізо-бетонна будівля „Штерівки“.

Біля неї зупинилась і розлилася перед греблею невеличка річечка Міус, а навколо на обрії викидають хмари диму рудні, що видобувають з надрів Донбасу „чорне золото“—антрацит та вугілля.

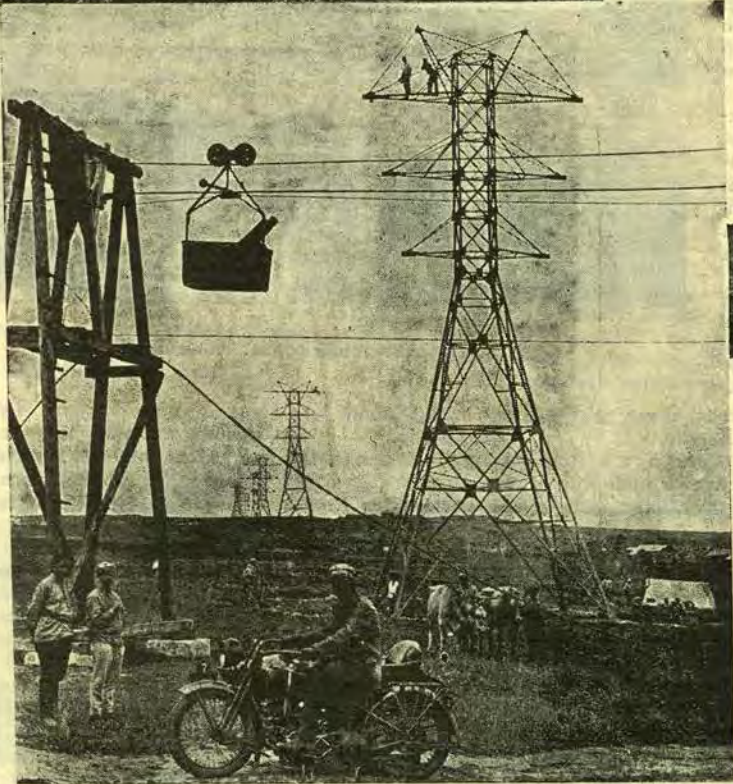
Штерівка відіграє роль „електричного серця“ Донбасу і від неї вже простяглися в різні боки могутні артерії—„лінії передач“, що ними біжить електрична енергія на підприємства та в копальні кількох великих вугільних районів.

Це перша електростанція, де використовується на паливо антрацитовий та вугільний порох „штиб“, що до цього часу був за непридатне сміття.

Штерівка працює.

У великій казановій гудуть труби, піддуваючи штиб в огонь під казани. Висока світла зала. Біля регулятора, що нагадує штурвал пароплава, стоїть машиніст і доглядає за роботою турбін.

От пронизливо заспівав дзвінок, блискавкою промайнув світовий сигнал, уважніше оглядає різні приладдя машиніст: світовий сигнал повідомляє: електричний струмінь, перебігши трансформатор на станції скочив на стрункі щогли передач, полетів працювати,—надмухувати свіже повітря в копальні, смоктати воду, піднімати вагонетки в вугільних прийомних...

Монтаж лінії на Брянських руднях. Електричний дріт тягнуть волами. Раніш цю роботу виконували самі робітники. Дріт розгортали руками й на це потребувалося багато людської сили. Праворуч—намети робітників. Монтаж проводиться Харківським відділом ДЕЗ

Робітники провадять контроль монтажу лінії. Роботу весь час доводиться вести в тяжких умовах, на морозі на відкритих підвісних коливках

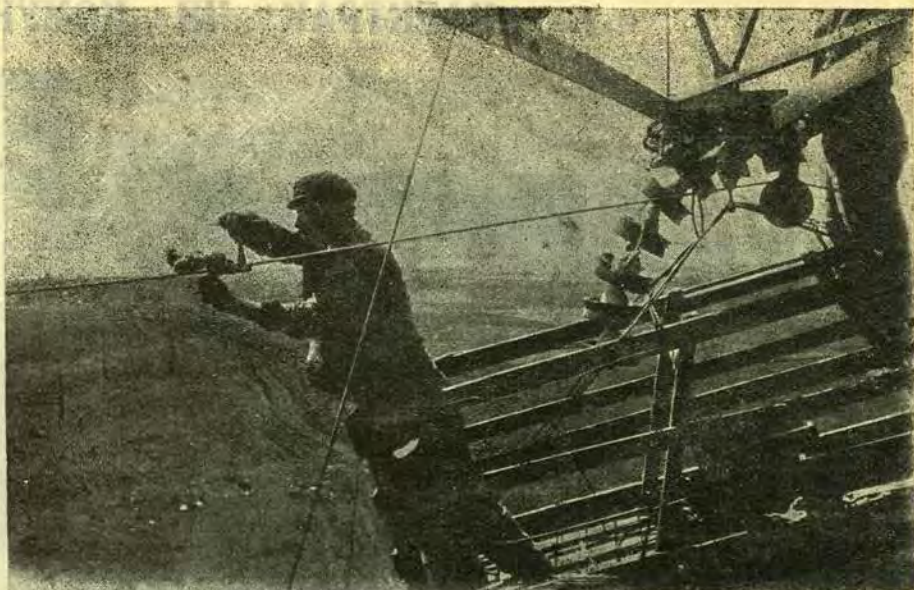
паленого коксу, хати безліч великих і малих, майже що-що. Дивись стрункі щогли передач, що несуть на височині 2 метрів мідяні дроти і пригадується будівля лінії від Штерівки до Кадіївської підстанції... Весна. Десятки підвод підводять у ящиках ізолятори, турчить „Форд“. Біля білих шатрів, поставлених на швидку, горить вогнище. Довгою чергою простягаються щогли, треба навішувати ізолятори, треба підвішувати дріт. Крутився барабан, виблискуючи на сонці, почав витягувати у мідяний дріт, побіг по ізоляторах. Тишу тихого степу порушив жваві крики:

— Слухай команду! Вперед! Стоп!

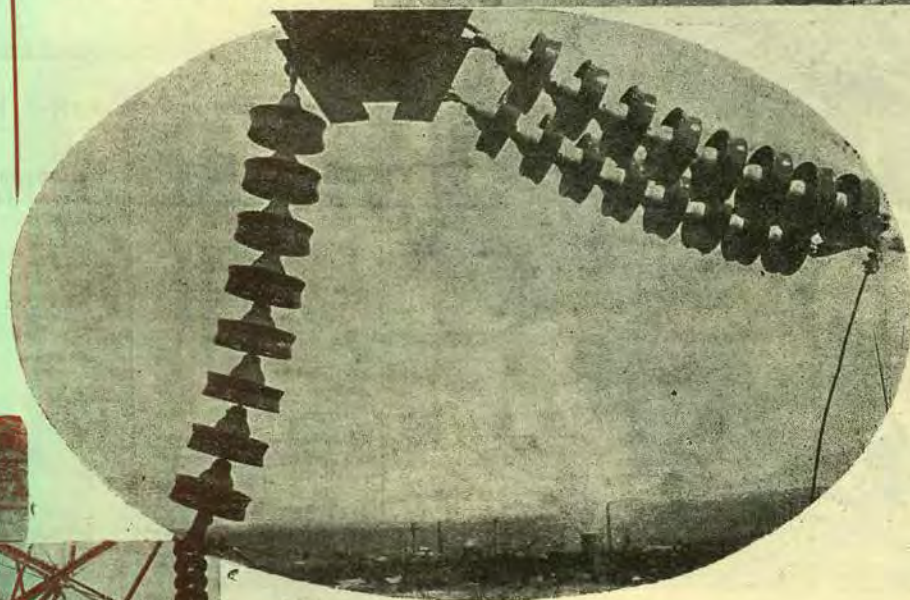
Перегукуються телефоном техніки і повільно на щоглах з'являються грона ізоляторів, протягається дріт.

Немов мурашки лаять на щоглах робітники і спочатку, поки не звикнеш, захоплює в грудях повітря, коли дивишся на них.

Лінія все далі та далі відходить од Штерівки. В одному місці збігається вузол лінії передач в 115 т. кав., 38 тис. кав. і 3.800 кав. та повітряна залізниця копаєнь „Карл і Віолін“. Цей вузол захоплює глядача своєю могутністю

На спеціальній підвісній колісці робітники зміцнюють нагяжку дроту

Гірлянди ізоляторів високого напруження. В далечині видно Брянські рудні та коксобензолні печі

і високим технічним виконанням. Наблизилося літо, позаду вже заалишилися низка копаєнь. „Карл“, „Артем“, „Петровеньки“, „Яснівка“, „Кипуча“. Вже видно гордість Радянського Союзу—Брянські рудні. Робота йде напружена, великий розмір робіт захоплює робітників. Вже без остраху, звиклі, в'яжуть робітники дріт, гойдаються в повітрі на спеціальних колісках. Стало видно

Робітник вгорі—кріпить підвісні гірлянди на траверсі, другий—підготовлює дріт піднести його до клеми.

Кадіївка. Коксобензолні печі. На першому плані—лінія передачі—2200 вольт Алмазно-Мар'їнського кільця, що об'єднує Ірмено, Варваропілля, Голубівку, Максимівку, Брянські рудні ім. Артема, Селезнівські, Дюмо та Криворізькі рудні

Кадіївську електричну підстанцію, став радісно. Робітники навішують останні дроти і коли робота закінчена, гордовито злетів у повітря на останню щоглу червоний стяг. Урочисто вітають світлі залі електричної підстанції робітників.

Включено струмінь, повернулися стрілки вольтметрів, амперметрів. Район Алмазно-Мар'їнського кільця електрофікації почав одержувати Штерівську електроенергію. Тепер Штерівка має 6 підстанцій. Зі Штерівки починається виконання електрифікації Донбасу.

М. Заглоба

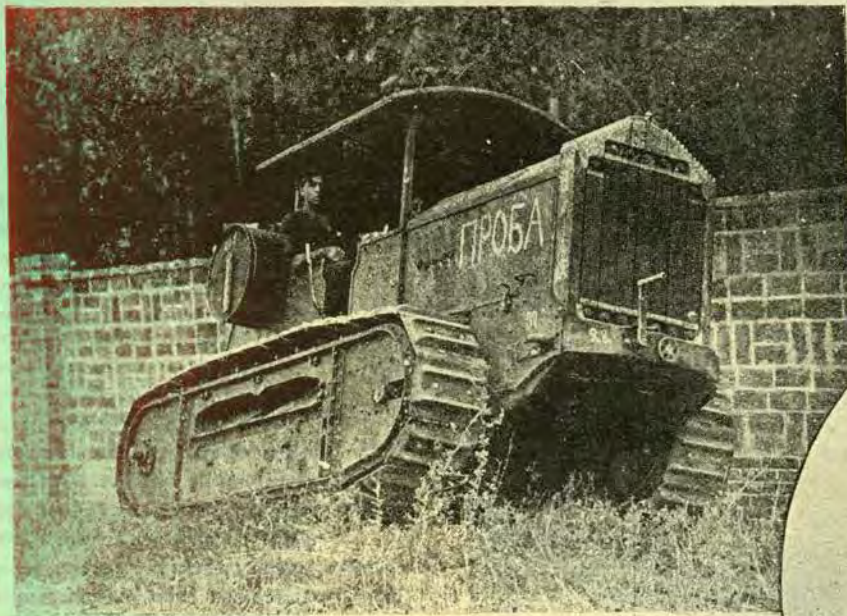
Перевіз вантажу

КАВКАЗЬКОЮ залізницею „публіка“ на курорт Іхала. Тією самою дорогою Іхали з Харкова трактори. Вони не доїхали до Мінеральних Вод, потяг звернув у бік і привіз їх до Персіянівки. Сюди в Іхались представники різних віломств і урядових органів, тут розбито „па-

Пересування вантажу в горах Криму

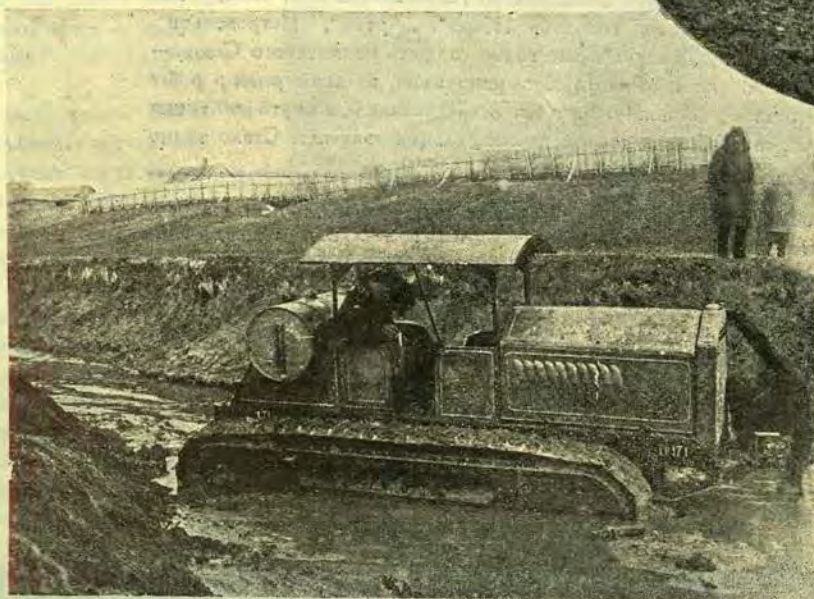
воротом коліс харківського „Комунара“ м'яким наш серця і твердішала певність. П'ятидесяти-

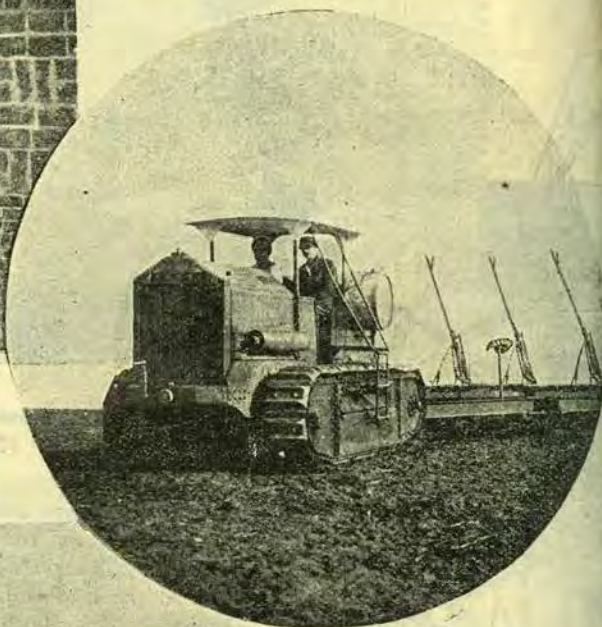
Випробовують трактора „Комунар“

латки журналістів, бо на всесоюзних тракторних іспитах відбувався „бій“ за радянський трактор. Пам'ятак—гожен з нас побоювався за наші трактори. Як йому виступати перед американськими „фордзонами“. Мабуть—не переборє.

Стали пробувати, Пустили гусільні трактори. Один за одним виїхали в неосіяну ширину поля закордонні й наші трактори. Пихкаючи і дваякоччи, грузні своєю вагою, орали землю. Комісія уважно стежила. З паперами в руках проробляли точну калькуляцію, підраховували. І з кожним по-

Трактором „Комунаром“ через річку

Трактор „Комунар“ працює

сильна гусіль „Комунара“ взяла низку великих перемог. Наш трактор:

- легко оре за годину десятину глибокої оранки;
 - з хуткістю коня везе вантаж шосейною дорогою в дві тисячі пудів, маючи на гаку до 5.000 кілограм тягового зусилля.
- Це було в липні—серпні 1927 року.

А в листопаді при ЦВК СРСР скликано спеціальну нараду. Народа ця визнала придатність трактора „Комунар“, випущеного з Харківського паротяго-будівельного заводу. Тоді ж було постановлено придбати трактори для

ДО 30-РІЧЧЯ ПАРТІЇ

ИСКРА

Прокатерія всіхъ странъ,
соединяйтесь!

„Вся искра прокатерія планетъ“
Отверъ амбросіа Пруссія

Центральный Органъ Россійской Соціалъдемократической Рабочей Партіи.

№ 1

ДЕКАБРЬ 1900 ГОДА

№ 1

НАСЦИОНАЛЬНІ ЗАДАЧІ НАШЕГО ДВІЖЕННЯ

Російська соціалдемократична партія, як і всяка інша партія, має свої національні задачі. Ці задачі визначаються станом національного життя в Росії. Національне життя в Росії характеризується тим, що в Росії є велика кількість національно-окраєваних народів, які перебувають під владою російського царського уряду. Ці народи мають свої національні інтереси, свої мови, свої звичаї, свої традиції. Соціалдемократична партія повинна боротися за національну свободу цих народів, за їхню національну самостійність. Це означає, що партія повинна боротися за скасування національних обмежень, за рівність прав всіх національностей перед законом, за розвиток національної культури і економіки кожного народу.

В.І.ЗАСЛУЧИЧ

Г.В.ПЛЕХАНОВ

В.І.ЛЕНИН

І.О.МАРТОВ

А.М.ПОТРЕСОВ

П.Б.АКСЕЛРОД

А.Г.ШУСТЕРМАН

Н.М.КРАВЦЬКАЯ

Наша партія повинна боротися за національну свободу всіх народів Росії. Це означає, що партія повинна боротися за скасування національних обмежень, за рівність прав всіх національностей перед законом, за розвиток національної культури і економіки кожного народу. Національна свобода є невід'ємною частиною загальної соціалістичної боротьби. Без національної свободи неможливо досягти соціалістичної революції. Тому партія повинна боротися за національну свободу всіх народів Росії, за їхню національну самостійність.

Склад редакції „Искри“ (1900—1903 роки)

Далеко-Східного краю. В грудні 1927 року Наркомторг ухвалив, переселенський комітет негайно придбав 50 тракторів „Комунар“ з умовою, що їх буде доставлено на 15-го лютого 1928 року. До цього часу Далеко-Східний край звертався до Ради Оборони з проханням дати дозвіл на довіз з Америки нових тракторів. Величезна реклама, справжня „американка“ реклама Клектрака збудила у робітників Далеко-Східного краю велике бажання дістати як раз американські трактори. Коли РПО відмовила, вони вислали на ХПЗ свого представника в Далеко-Східного Крайвиконкому т. Мартіянова; він був дуже задоволений з нашого трактора і пообіцяв домогтися від президію Далеко-Східного Крайвиконкому замовлення наших тракторів. А поки точіаися переговори щось із місяць, Далеко-Східний край встиг якось дістати ліцензії на довіз Клектрака з Америки.

Тракторний цех ХПЗ лишається без замовлення. Від цього зупинити виробництво. Багато робітників доведеться скоротити, цех не має повного навантаження.

Крім цього, за повного навантаження, наш завод зможе пускати 150—170 тракторів на рік. Тракторів—не гірших за закордонні. Адже „Комунара“ визнано за найкращу що до

продуктивності з усіх закордонних машин (до 30—40 куб. метрів за годину на 1 кіньську силу); витрата олії та палива—1 пуд 5 фунт. на 1 десятину оранки. „Комунар“ цілком придатний і рентабельний на цілині і на застарілих важких грунтах; він має повну прохідність і невелике тиснення на грунт.

Ціна нашого трактора майже однакова з ціною американських тракторів.

Навіщо ж відправляти за кордон золоту валюту? Кожен Клектрак коштує 8.000 доларів!

Паровозники послали листа тов. Рикову і Орджонікідзе, де описують усе вищезгадане і просять ліквідувати це непорозуміння.

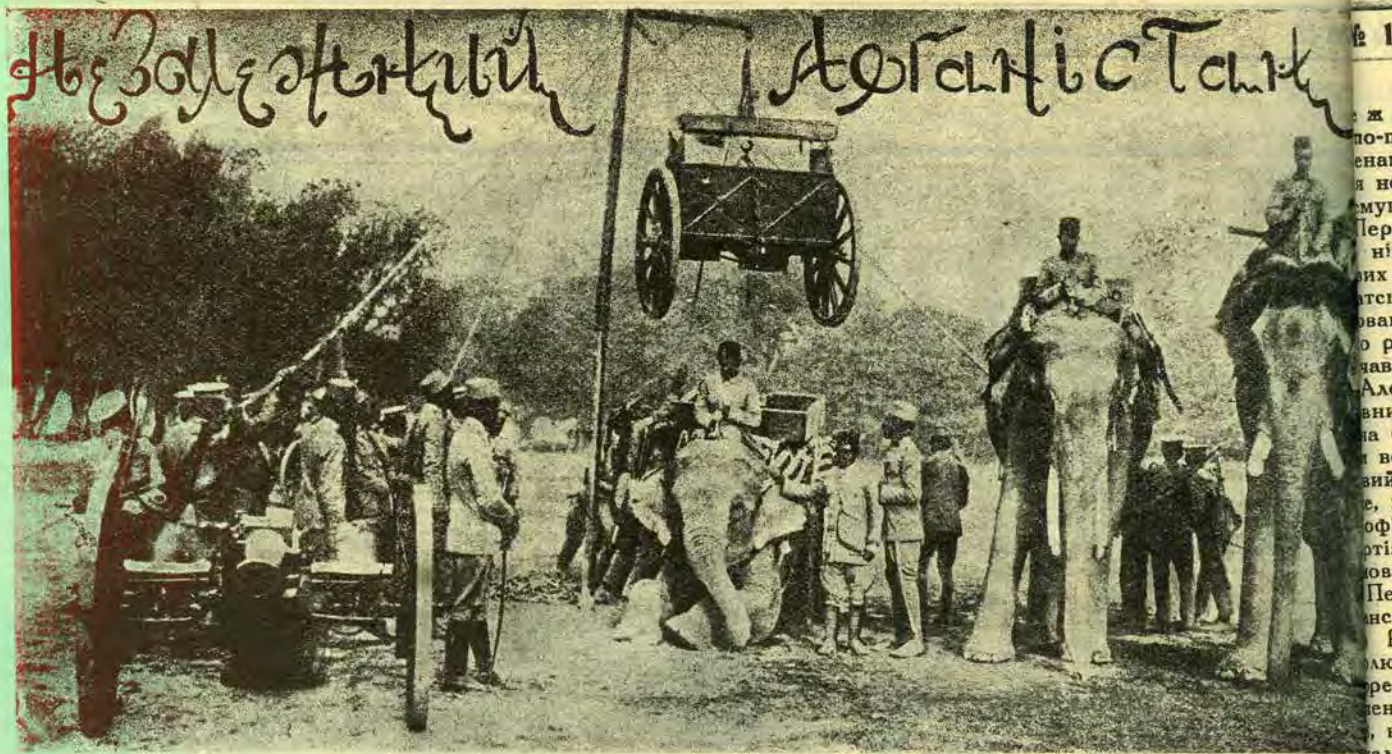
Листа закінчують так: „допоможіть справі раціоналізації. Надіємось на вас і чекаємо відповіді“.

Минуло не більше за два тижні після надсилки цього листа.

В Москві відбулось засідання колегії ЦКК НКРСІ, з представниками ХПЗ.

Колегія ухвалила просунути трактор „Комунар“ у Радянські організації, і зокрема на Далекий Схід.

Так в країні Рад зв'язується інтереси робітників з заходами Уряду.

Афганська фортеця на слонах

В БЕРЕЗНІ 1801 року до Оренбургу вирушило козацьке військо під командою Орлова-Давидова. Експедиція мала на меті вдертися до Індії через проходи Гіндушка і лише з приводу смерті Павла I цю вигадку не було здійснено. Ініціатором цього був Наполеон, що задумав захопити Індустан в півночі, відібрати в англійців їхню найкращу колонію.

Наполеон був не першим серед стратегів, що обирали Афганістан за плацдарм для воєнних операцій проти Британської Індії. Історія наскоків на цю багату країну зза північних гір тягнеться вже здавна, ще з часів Олександра Македонського. Не дарма гірське пасмо, що відокремлює Індію від країни афганів, звуть Гіндукушем—„вигубником індусів“.

Одже, коли англійці захопили Індію, таке сусідство не могло не надихати їм клопоту. Просування руських у Середній Азії, при чім імперіалістичні тенденції не було нічим укрите, не давало спокою керівникам Британської імперії.

Ось чому Афганістан майже з часу свого повстання опинився між двох огнів. Півторасторічна історія цієї країни—нескінченний ланцюг англійських інтриг, що до них на початку минулого віку причіталася й царська Росія. Треба підкреслити, що легкомудство й невідповідальні обіцянки царських генералів, що гарантували афганському емірові допомогу на випадок війни з Англією, а потім видавали його на призволяще, дорого коштували цій буферній державі. Спроби протівитися завойовницьким планам Англії і зберегти національну незалежність не дали ніяких результатів і після неодноразових інтервенцій, воєн, дипломатичних інтриг, настрахування й підкупу імперіалістичній Британії пощастило здійснити свої плани: 1907 року було складено між Англією й Росією угоду про розмежування зон впливу в Азії, угоду, що фактично віддала Афганістан до рук Британської імперії. Росію було зобов'язовано при всіх стосунках з Афганістаном користуватися з англійського посередництва. Такий був безславний кінець політики царату, що надовго відірвав Росію від її безпосереднього сусіди. Що ж саме за події трапилися в Афганістані під час світової війни, що зараз вивели його на шлях вільного розвитку?

Посамперед спробуймо уявити собі, обличчя країни. Високі гірські пасма

розрізають Афганістан на дві низинні половинки, де завдяки річкам і штучному зрошуванню став можливим хліборобство. Такий характер місцевості спричинився до того, що країна в економічному розвитку далеко відстала від сусідньої Індії.

Давнє населення країни—афганці—прийшли до родючої долини з верховин негостинних Солейманових гір, кілька століть тому. Боротьба за існування, суворе оточення природою нескінченні війни, що їх афганці вели то проти, то на б індусів—все це наклало свою печатку на їхні расові риси.

Так, вони навчилися й звикли виступати великими масами підлягати міцній військовій дисципліні; вони дужі, витримані, мужні; завдяки всім цим властивостям афганці стали неперемимими воєнками. Особливо в умовах гірської війни.

Самі афганці—здебільшого скотарі, бо безліч гір і дола різноманітність клімату, достатня кількість вохкості утворили гарні умови скотарства. Країна багата на добрих продуктів, товар, коней, овець.

Далі від гір на захід поширюється хліборобство. Як Україну звуть „житною Радянського союзу“, так само „житницю Афганістану“ вважають ліву річку Геріруда, що простягається між західними відногами Гіндукушу, до самого Перського кордону. Але треба думати, що природа Афганістану так легко віддає свої плоди людині і збирати гарні жнива, треба прокласти іригаційні канали, вкрити поля складною системою організаційних споруджень. Зате й наслідки впертої працелюбної відплачують хліборобові за його працю: двічі на рік родить земля Афганістану, і коли на весну жнуть на пшеницю, то осінь уже приносить екзотичний риж.

В міру того як хліборобство заступає скотарство, давнє афганське населення далі рідшав й на його місце став споріднений нашому Східові народи—тюрки, туркмени й таджиків. Треба знатися, що вони куди ближче своїм родичам з правого боку Аму-Дар'ї, (кордон між СРСР і Афганістаном) ніж афганцям. Але й сам афганський народ знає на собі наслідки імперіалістичної політики Англії—спонад чотириохміліонного народу лише два мільйони живе в своїй державі, а більш половини оселяє в інших країнах, що відійшли до Британської Індії.

Аманула-хан

ж це явище ховає в собі неприємні наслідки для англій-
о-перше, вони ніяк не можуть упоратися з незалежними
нами вздвш індо-афганського кордону, а по-друге—пори-
нового Афганістану до моря, природня річ, прямує че-
мугу Белуджистану, де живе понад 1 мільон афганців.

перед початком імперіалістичної війни в Афганістані не
ніякої фабричної промисловости, коли не рахувати вій-
них заводів у столиці країни—Кабулі, де виробляли зброю,
геське сукно, взуття. До того всю англійську політику було
вано на те, щоб не дати Афганістанові економічно й куль-
розвиватися, бо кожний крок вперед у цім напрямкові
ав би ослаблення британських позицій.

але одного Англії не пощастило—вибити з афганців їхній
ничий дух і любов до волі. Емірів, сердарів, дипломатів
а було взяти лестощами, підкупом або загрозою, але з віль-
верховинцями, що кожний з них у першу-ліпшу хвилину
ий був ухопитися за рушницю, упоратися було дуже тяжко.
а в Афганістані утворилося два політичних угруповання:
фільське, що до нього належав останній емір Хабібуба,
тія націоналістів, що бачила майбутнє своєї країни лише
вак вільного розвитку, як суверенна держава.

Першу спробу звільнитися від британського васалітету
ські націоналісти зробили підчас світової війни. Але цар-
Росія була як найменше здатна підтримати національну
цюю сусідньої країни. Лише після того, як у Росії було
ено радянську владу, що проголосила принцип самови-
нення народів, як сталося піднесення визвольного руху в Ін-
в налідок цього—ослаблення британських позицій, на-
альна революція в Афганістані перемогла.

Англійського васала еміра Хабібубу було вбито і на афган-
і престол сів третій його син Аманула, що стояв на чолі
ольного руху. Першим законодавчим актом Аманули-хана
проголошення незалежності Афганістану. Новий правитель
посилав англо-індійському урядові місії з оповісткою
проголошену незалежність країни, але англійці навіть не
схотали прийняти посланців Аманули.

Ціаком іншу зустріч найшов Аманула-хан у Радянській
місії. Своєю телеграмою, адресованою тов. Ленінові, він за-
сонував радянському урядові встановити нормальні дипло-

матичні зносини з Афганістаном. Раднарком негайно звернувся
до самостійної афганської нації з привітанням і визнав неза-
лежність Афганістану.

Від часу перевороту в Афганістані почався період енергій-
ної реконструкції як з економічного, так і з культурного боку.
По всій країні заходилися коло будівництва—шкіл, лікарень,
радіо-станцій, телефонних ліній, шосе. Велику увагу звернув
новий уряд на реорганізацію армії на європейський зразок.
Нещодавно розпочато будівництво нової столиці Дар-Уль-Асман,
куди через рік—півтора переїде уряд.

Коли можна з чим небудь порівняти Афганістан останніх років,
то в першу чергу згадуються Росія за часів Петра I і Японія
сьомидесятих років минулого віку, епохи, що так яскраво ха-
рактеризуються зміною економічних систем. Афганістан зараз
змінює своє примітивне господарство, на чие місце стає тор-
говельний, а найближчим часом і промисловий капіталізм.

Тепер уже можна твердо сказати, що Афганістан перебуває
на широкому шляхові національного відродження і Радянський
Союз може пишатися
тим, що першим визнав
„власне місце“, де стала
ця така стара і така
молода держава.

В своєму листі Ама-
нула-хан зві тов. Ленін
чітко накреслив лінію
майбутніх відносин
обох держав: „Сталі
дипломатичні зносини
між двома великими
народами відкриють
широку можливість вза-
ємної допомоги проти
всіх замахів з боку
чужоземних хижаків на
чужу волю“.

Вал. Бородкін

Старовинна фортеця в Гераті. Вгорі—останній англофільський емір з братом

ШВАЙЦАРІЯ

(Від власного ідо-кореспондента).

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Швайцарія, республіка шоколадних фабрикантів, — це давня мрія туристів усього світу, що приїждять плавати на Женевському озері, збиратися на Монблан і Юнгфрау — та своїм золотом вирівнювати бюджет „гостинної“ країни. Після імперіалістичного, побовища лави туристів порідшали, зате на березі Женевського озера обігрунтувався клуб суперечностей, що зветься Лігю Націй і своїм існуванням заповнює щербини в Швайцарських прибутках.

Кілька сотен років, що минуло від утворення вільної республіки швайцарських верховинців, обернули її в звичайну капіталістичну країну, де — звичайно — під личиною демократії панує експлуатація робітничої класи.

Завдяки силі „білого вуїлля“ в Швайцарії широко розвинулася обробіткова промисловість — перероблювання харчових річовин, продукція годинників, текстилю, оптичних апаратів, машин.

Велику роль відіграє будівництво, бо Країна невпинно потребує нових отелів, санаторій і т. д.

Надзвичайне багатство й різноманітність природи цієї маленької республіки, родючість ґрунту, можливість держати товар майже весь рік на зеленій паші — ось ґрунт, що на ньому зросло й розвинулося швайцарське скотарство. Швайцарських корів вважають за наймо- лочніших у всьому світі, а швайцарські сири поруч конденсовано-молока складають не- ма- ловажну частину експорту країни.

Що до рільництва, то ясно, що в умовах гірського ландшафту воно великої ролі не набуло.

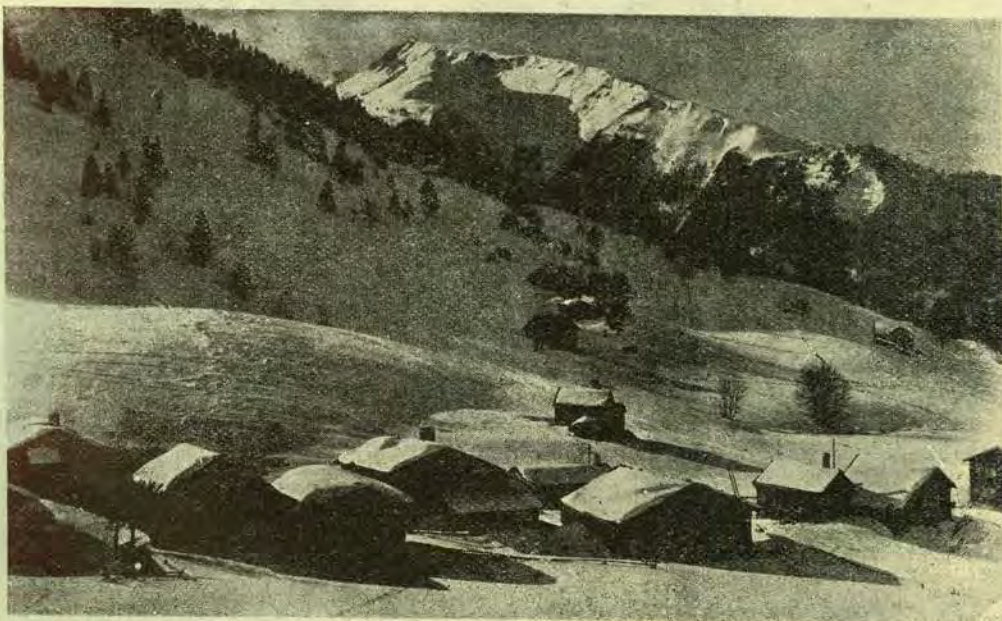
Всю Швайцарію перетнуть цистою сіткою шляхів-залізниць, шосе, гірських з убч а сток, вкрито сіт-

кою телефонних дротів, по озерах курсує безліч па- влів.

Все до послуг туристів і хорих, що наїздять рят- вати своє життя по кліматичних станціях.

Зимовий пейзаж в Енгандіні 1800 м. над рівнем моря

Невеличке селище в Маргретенберзі, 1200 м. над рівнем моря

Були б тільки гроші, бо па- дають і не мають у кишені і статньої кількості швайцарськ- франків або якоїсь іншої т- до- дої валюти, ледве чи знайд- палку зустріч у власників отел- пансіонів, гаражів, у всієї мно- тисячної маси республіканськ- буржуа, що живуть з імпорту- вого золота.

Туризм та імпортова вал- та — це найхарактерніші явищ- що наклали своєрідний відбит- ні обличчя країни. По нечислен- курортах Швайцарії майже в- міські посади займають особи, у- одночасно володіють підприє- ствами „для обслуговування пр- їжджих“. У судді в отель, міськ- мер дає на прокат моторні човн- а почтмай тер за вільні часи пр- дає квитки у власну купальню.

В Швайцарії нема міліонер- і міліардерів. Середня й вели- буржуазія з підтримкою соція- демократії складають переваж- більшість по всіх законодавч- і виконавчих установах федера- лної республіки.

І коли швайцарська буржуазі- не симпатизує Радянському Союзові, то в особі швай- царських соціал-демократів він має найзапеклішого ворога-

відомо ж, щ- вірний пес не- навидить щит- дужче, ніж Е- сам пан. Адж- вони навіть пр- не відмежув- лися від убив- тов. Ворог- ського.

Отака ц- країна, де се- ред незрівня- ної природ- нньої краси- зріс капіталі- стичний світ- що з однак- вою огляді- стю видобува- бариш і з сні- гових краєви- дів і з м'язів- робітництва.

Ред.

Швейцарія—це маленька країна, розташована в Швейцарських Альпах. Сусідами є Німеччина на півночі, Італія на півдні, Франція на заході і Австрія на сході.

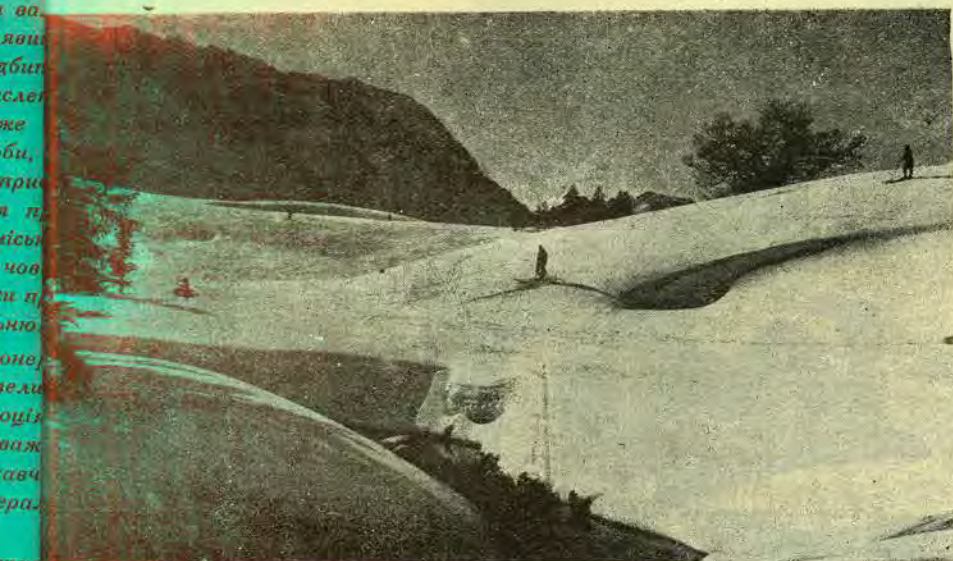
Населення Швейцарії не дуже велике—4 мільйони, воно складається з німців (69%), французів (21%), італійців (8%) та інших народів (2%). Швейцарія є членом Радянського Союзу, званому швейцарською Радянською Республікою. Швейцарська республіка складається з 22 кантонів (округів).

Територія, яку займає Швейцарія, невеличка, всього 41 тисяча квадратних кілометрів, але вона має чудові краєвиди: довгі гірські пасма, дуже стародавні озера, гарні луки, сади, виноградники та інше. Особливо треба відзначити такі озера: Женевське, Фірштетдське, Невшательське.

Кожного року до Швейцарії приїжджає дуже багато туристів,

Гірні верхов'я Сенші 2400 м. над рівнем моря

Гірний хребет Аппіцеллана, 2400 м. над рівнем моря

можливо побачити ці чудові краєвиди, прогулюючись по гірських верхов'ях і т. д.

Більша частина населення Швейцарії (біля 80%) працює на промислових підприємствах, наприклад, на підприємствах, що виготовляють харчові речовини—особливо шоколад, на оптичних, оптичних приладів, годинників і т. інш. Решта ж населення працює над бджільництвом, вирощуванням лісових культур, а найбільше—сільським господарством, бо пишні луки дають дуже багату пашу протягом цілого року.

Дуже гарно поставлено молочне господарство і виробництво молочних продуктів, головним чином, виготовлення сирів. Конче потрібно відзначити, що в Швейцарії дуже гарно розвинуто використання озер та річок. Вони дають дуже дешеву електричну енергію, що навіть продається за кордони. Швейцарія—вільна республіка капіталістичної демократії.

Законодавчі органи її складаються з двох палат, а саме: 1) Національної ради, що складається зі 198 членів, обирається на 3 роки. 2) Ради кантонів, що складається з 44 членів, обраних кантонами, по 2 від кожного.

Уряд—виконавчий орган, так звана "Союзна Рада" з 7 членів, що їх обирає Союзне зібрання на 3 роки. Член ради зветься міністром, а їхній голова—головою міністрів. Голову обирають на 1 рік.

У Швейцарії є багато різних політичних партій, серед них і комуністична, яку утворено в березні 1921 р. Вона від року до року поширює свій вплив і захоплює чим раз більше робітничі та селянські кола.

Великий вплив має, звичайно, соціал-демократична партія, вірна оборонниця капіталістичного ладу, запеклий ворог Радянського Союзу.

Насамкінець треба ще відзначити деякі фабрично-промислові осередки, що мають велике політичне й економічне значіння.

Такими осередками є: Цюрих (207 тис. нас.)—осередок текстильної та металургічної промисловості; Базель (136 тис.)—торговельний осередок; Женева (135 тис.)—осередок продукції годинників; Берн (105 тис.)—осередок різних продукцій бавовни та шовку, столиця республіки.

Фр. Ціммерман

Зимовий пейзаж у Швенгальні, 1400 м. над рівнем моря

З КОРЕЇ ДО СРСР

ЩО-РОКУ сотні корейців залишають свою пригноблену японцями батьківщину. Продають або кидають на призволяще клаптики ризикових пілб та збогі дерев'яні будинки і простують з південної, трохи екзотичної Кореї до СРСР.

— Екзотику, — каже мій знайомий робфаківець кореець, — цінують лише ті люди, кому не доводиться щодня турбуватися про шматок хліба. Повірте, що обідрані, завжди голодні корейські робітники, селяне, рибалки та кулі хоч і являють собою під пекучим сонцем Кореї екзотичні фігури, але з екзотики не житимеш. Вони гарно розуміють весь тягар свого злиденного животіння.

В Харкові вже майже чотири роки існує робітничий союз корейців. По 2—3 чоловіка з'їжджалися вони сюди і тепер колонія нараховує 53 чол.

В двох співжитлах на Чоботарській та Карпівській вулицях живуть окремо нежонаті члени корейського союзу і досить зайти до них, щоб відразу переконатися, що вони мають

Школа ліквідації неписьменности

У співжитті корейців

усі дані для культурного розвитку. А прагнення до культурного життя велике, не тільки серед дорослих. Майже всі члени союзу працюють і на заводах і по установах, але щодня після роботи і коротенького відпочинку в червоному кутку розпочинаються заняття

Тут і школа політграмоти, і школа ліквідації неписьменности з корейської та російської мови. Працює також гурток самоосвіти та інше.

В часи ж відпочинку: — хоролий гурток, що вивчає свої корейські та радянські пісні. Корейська стінгазета, шахи й шашки, читання газет, що їх одержуються з Кореї.

Мені довелося бути в гостях у корейців під час заняття школи ліквідації неписьменности. Молодий стрункий юнак, що тільки що демобілізувався з Червоної армії, розповідав мені про життя корейців у Харкові.

— А все таки, — запитала я, — вам хочеться повернутися на батьківщину? Він оглянув приміщення червоного кутка, замислився і радювато вказуючи пальцем на дошку сказав:

— А от вам і відповідь!..

За хвилину до нашої розмови керівник школи запросив одного учнів підійти до дошки і написати будь яку фразу.

Підвіся літній кореець.

Він довго випишував і склав слова окремі літери і тепер в дошці було в вічі:

— „Лише в радянському Союзі нема пригноблених націй.

Радянський Союз — ніжна мати для пригноблених робітників та селян усього світу“.

Але, де хто з нас усе ж повернеться до Кореї.

Повернеться в надію, що воно скоро стане Корейською соціалістичною радянською республікою і приєднається до Радянського Союзу.

О. Штейнгольц

Заняття гуртка самоосвіти

ПЕРЕСУВНА ЗООЛОГІЧНА ВИСТАВКА

Сьогодні і щодня з 10 год. ранку і до год. веч. відкрито науково-показову пересувну зоологічну виставку! Екскурсіям — ажжа. Годування звірів щодня о 8 год. зора”.

Вкрили різнокольорові афіші харківські мисці, скупчилися на Сергіївському майдані, в колишньому приміщенні пересувного музею росташувалась зоовиставка.

Два поверхи великого будинку повнила виставка. Гостро й специфічно пахне звірями і велика кількість відвідувачів, що з зацікавленістю оточують клітки, говорять про те, що виставку варто відати.

Ввійдеш — і поперше тебе ажно вітає ритмічним похитуванням голови і хоботу слон. Його дьленькі розумні оченятка розглядають глядачів, і коли в руках го небудь з’явиться французький хлібець, він з проханням притисне гнучкий хобот, притисне хлібець разів два своїми могутніми слепами і... знову уважно поглядає з боках.

— Апетит у „дівчини“ очевидно рний, — зауважує один з глядачів. Уповноважений виставки тов. Іванов говорить, що слон вчора проковтнув” усього... 280 хлібців, крім того пудів 3 сена.

Поруч у залі простяглися кліт-

А на дворі, щоб не було жарко, сидить за ґратами величезний північний білий ведмідь, обкладає себе грудками криги і мие язиком свою „шубу“.

Другий поверх — це відділ малп і птахів. Правда, тут же є низка тварин, як от крокодил, гімалайський ведмідь, морська свиня, величезні змії, олень, козулі, а також і дивна тварина під ефектною

Уповноважений виставки т. Іванов зі своїми зміями

Ведмідь-губан „Макс“

назвою „чорт“. Особливу увагу відвідувачів притягають малпи. В цьому, безумовно велику роль відіграє і фізіологічна і психологічна покровненість між людиною та малпою.

Глядачі частують їх цукерками, горі-

хами і веселий сміх викликає „родинні“ суперечки малп. От наприклад, в одній клітці „чоловік“ дуже погано поводить ся з „жінкою“. Він не дозволяє їй брати подарунки і коли хто небудь все ж таки простягне цукерку „жінці“, в очах „чоловіка“ запалюються вогники ревності. Він кидається до „жінки“, б’є її і заганяє в далекий куток.

— От вам яскравий зразок старого побуту, — сміється якась робфаківка

— На великий жаль — зустріє в розмову якийсь чоловік, — багато людей незрівняно гірше живуть за цю родину...

Веселий галас людей вкривають вигукування різнобарвних папуг, схвильовано поглядають в заґінчику прекрасні — казуар та страус, спокійно розгортає сіно сріблястий фазан, шипить „сім’я ди-кообразів“ то-що.

Понад 170 різних звірів, птахів та тварин має зоологічна виставка.

В значній кількості її „мешканці“ дійсно рідкі екземпляри.

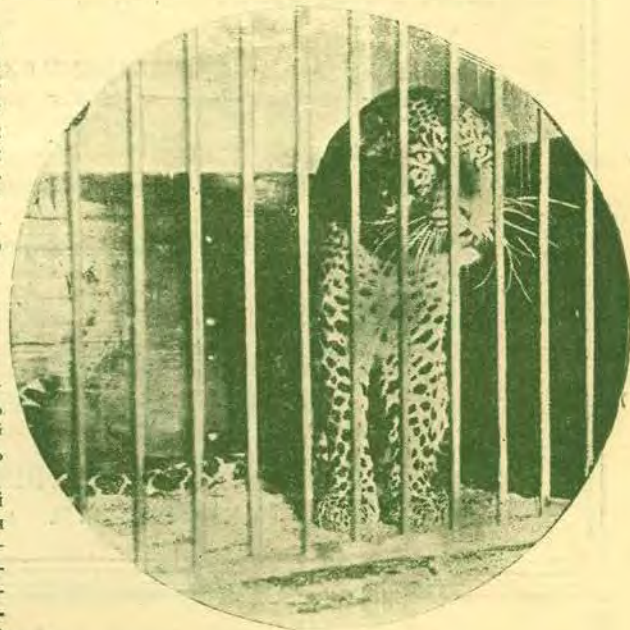
І, безумовно, вона відіграє культурно-освітню роль.

Тим більше, що Харківське екскурсійно-лекційне бюро організуватиме для екскурсій, що відвідуватимуть виставку, спеціальні лекції.

О. Ш—ц

Казуар „Тип“

Леопард—гнівливо слідкує за глядачами

ки з хижакми. Задоволено сопє бурий ведмідь. Біля нього рідкий екземпляр, — ведмідь-губач облизує свої великі м’ясисті губи.

Красуня-левиця не звертає жодної уваги на глядачів і нібито згадуєчи південне сонце своєї батьківщини — Африки, замислено шуляє великі карі очі.

Але коли підходить тов. Іванов і ніжно кличе її — „Мона“, „Моночка“! — вона підводиться, підходить до ґрат і немов велика кішка ласкаво третється об руку свого хазяїна і лише рожевим язиком пучки.

Трохи далі неспокійно принохується до повітря незграбна плямувата гієна, гнівливо поглядає зеленими очима стрункий леопард, лежать немов великі собаки, вовки, безудивно метушаться в клітці лисиці.

АКТИВІСТИ-МОПРІВЦІ!

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЗАМОВЛЮЙТЕ МОПРЛІТЕРАТУРУ
— ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ: —
ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ**

„ЧЕРВОНИЙ КЛИЧ“

ДВОХТИЖНЕВИЙ орган ЦК-МОПР'у з усіма матеріалами
що до організації МОПР'роботи ЦІНА: Окреме число 5 коп.

ЦІНА: Окреме число 10 коп.,

на 3 міс. 30 коп., на 6 міс. 60 коп., на 1 рік 1 крб. 20 коп.

„БЮЛЕТЕНЬ“

БАГАТО-КОЛЬОРОВІ ПЛАКАТИ.

Ставай до лав МОПР'у (Китайськ.) 35 коп.
Всі на допомогу (В'язень) 35 „
За світовий Жовтень 35 „

Паризька Комуна 25 коп.
Селяни 25 „

К Н И Ж К И:

5 років МОПР'у. Ракоша 10 коп.
Хвилі китайської революції. Броуна 15 „
Порадник МОПР'у 25 „
Пам'ятка члена МОПР'у, укр. мовою 05 „
" " " рос. " 05 „
" " " польс. " 08 „
" " " евр. " 12 „
Стихи о борьбе и застенках 10 „
Нарис історії Ревруху на Заході, проф. Камішана 1 крб. 50 „

В панській Польщі, укр. мовою 07 коп.
" " " рос. " 07 „
Збірка МОПР'пес, укр. мовою 31 „
Под гнетом румунських бояр, рос. мовою 05 „
Під гнетом румунськ. бояр, укр. мовою 05 „
500 татарбунарських селян, укр. мовою 03 „
" " " рос. " 03 „

Комплекти „Червоного Клича“ За 25 рік . . . 25 к.
" 26 " . . . 60 „
" 27 " . . . 80 „

Комплекти „Бюлетеню“ За 25 рік . . . 15 к.
" 26 " . . . 30 „
" 27 " . . . 40 „

МОПР - організаціям на усі видання 10 проц. знижки. При замовленні не менш як на 2 крб.

ПЕРЕСИЛКА БЕЗПЛАТНО

На періодичні видання передплата менш як на 3 місяці не приймається. Гроші до 2 крб. можна надсилати дрібними поштовими марками

Передплату та замовлення надсилайте на адресу: ХАРКІВ, ПУШКИНСЬКА 49, ЦК МОПР'у.

Пам'ятайте, що кожна куплена книжка, плакат чи журнал — зміцнює нашу допомогу політв'язням

АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО

торговля и производство предметов воени-
зации и обороны „ПОСТ. Ч. З. У.“

ПРАВЛЕНИЕ: ЦЕНТРАЛЬНЫЙ СКЛАД
Харьков вд. ВУЦИК'а Харьков ул. Свердлова 1

ОТДЕЛЕНИЯ:
Киев, Одесса, Днепропетровск, Луганск, Зиновьевск

Мелкокалиберн. ОРУЖИЕ русск. и заграничное
ПАТРОНЫ
ПРОТИВОГАЗЫ
СТРЕЛКОВЫЕ ПРИБОРЫ
ВОЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА

ОТДЕЛ ВОЕННОГО СНАРЯЖЕНИЯ
:: ПОЛЕВЫЕ СУМКИ, КАБУРЫ И Т. П. ::

МАРКИ, БОНЫ,

 МОНЕТЫ, МЕДАЛИ

ОТКРЫТКИ

КОЛЛЕКЦИЯМИ, СЕРИЯМИ И ЕДИНИЧН. ЕКЗЕМПЛ.

ПОКУПАЕТ и ПРОДАЕТ

ЮЖНОЕ ОБ'ЕД. ОТД. СОВ. ФИЛАТ. АССОЦИАЦИИ

ВСЕГДА ИМЕЕТСЯ

— БОЛЬШОЙ ВЫБОР —

ЛУЧШИЙ ПОДАРОК ДЕТАМ —

— АЛЬБОМ ДЛЯ МАР

ПОДПИСЫВАЙТЕСЬ НА ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ
— БЮЛЕТЕНЬ-ПРЕЙСКУРАН

Южн. Об'ед. Отд. Совет. Филат. Ассоциации
ПОДПИСНАЯ ПЛАТА НА ГОД — 1 руб. 50 коп. С ПЕРЕСИЛ-
КОВЫМ № ВЫСЫЛАЕТСЯ ЗА 15 КОП.

НА ВСЕ ВОПРОСЫ — МАРКУ НА ОТВЕТ
Всю корреспонденцию адресовать: Харьков, почтовый ящик
:: АДРЕС МАГАЗИНА — ХАРЬКОВ, УЛ. СВЕРДЛОВА, № 49

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ ОТ 3-х РУБЛЕЙ

высылаются наложенным платежом

Конторская ул. (Краснооктябрьск.) № 5 Рыбальченко

ЖЕЛАЕТЕ СОХРАНИТЬ ЦЕННОСТЬ ВАШЕГО ИНСТРУМЕНТА?
Производственная ЧАСТЬ ГОСМУЗПОФ

Харьков, ул. К. Либкнехта, (бывш. Сумск.)

ПИАНИНО, РОЯЛЕЙ Настройка 4 руб., лучшие материалы, полировка, покупка, продажа, комиссия, консультация, поручения иногородних, выезд в провинцию. РАССРОЧКА.

Ремонт балалаек, домр, мандолин, гитар. Клубам, школам, детдомам, воинским частям — скидка. Поступили в прод. рояли и пиан. лучш. фирм.

ЗВОЗРЕМЕННО РЕМОНТИРУЙТЕ В НАШЕЙ МАСТЕРСКОЙ.

V.N. Kazan I. Jarkiv National University